

Izhaja, izvenredni ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisni naj se pošiljajo uredništvu. Ne računamo na plačila, ne sprejemamo, rokopiši se ne vračajo. Izdajatelj in odgovorni urednik: Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne: Tisk. tiskarna Edinost, znana za mese: L. 7.—, 3 mesece L. 21.—, pol leta L. 32.— in celo leto L. 57.— Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Uredništvo in uprava št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L.—, oglasi denarnih zavodov po L. 2.— Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2.— Oglasi, naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Nova fašistovska nasilja

OBČNI ZBOR POSOJILNICE V PULI RAZGNAN — ŠTIRJE ODBORNIKI TEZKO, VSI DRUGI RAZEN ENEGA LAHKO RANJENI!

V nedeljo dne 22. t. m. se je imel vršiti v Puli občni zbor tamkajšnje »Posojilnice v Puli«. Zborovanje je bilo prijavljeno ob 10. uri. Zborovanje je bilo potrebno dovoljenje. Ravatelj omenjene posojilnice je naglašal, da ne gre za političen, temveč zgolj gospodarski sestanek, nakar mu je kav. Sonnino dal izrecno zagotovilo, da so prizadeji lahko brez skrbi ter da bo kvestura poskrbela s svoje strani, da se ne bo nič dogodilo. Kako po navadi pa je prišlo tudi to pot drugače. Tik pred začetkom seje okoli 10^{1/2}, ko je bilo zbranih kakih 20 odbornikov, se je na ulici in v veži nadomestno zagnal krič in hrup, a takoj nato je vdrlo v poslopje kakih 50 mladeničev, ki so bili vsi oboroženi z debelimi gorjanci in žilavkami. Eni so zasedli vežo in stopnice, medtem ko so drugi drveli v dvorano, kjer se je imel vršiti občni zbor. Čim so bili v sobi, so zavpili: »Ecco i capi!« (Tu so poglavarji!) in začeli prisotne nesmiselno in nečloveško pretepati z gorjanci. Nekateri od odbornikov so padli pod udarci takoj v nezavest, druge so sunili iz dvorane in po stopnicah navzdol. Toda tu so prežali nanje drugi, ki so nesrečnike tolkli z gorjanci od leve in desne strani. Na ta način so bili težko ranjeni gg. Mihovilič, Klekč, Rosanda in Crljenica, a gg. dr. Kajin, Opašič, Žunič in drugih 12 odbornikov so bili k sreči le lahko ranjeni. Ko so tako izvršili svoje kulturno in lepo delo, so se nasilniki odpravili v svoj sedež, pojoč pesem »Giovinezza« (lašist, himna) naravnost proti ul. Sergia. Šele tedaj, t. j. ko je bilo vse končano, je prihitelo na lice mesta kakih 50 kr. stražnikov in orožnikov. Medtem pa so se nekateri naši ranjenci zatekli v bližnje lekarne za prvo pomoč, a tiste, ki so bili težko ranjeni, so morali prepeljati v kočijah v bolnišnico.

O tem dogodku je priobčil snočnji »Piccolo della Sera« nesramno in tendenciozno poročilo pod škodoželjnim naslovom »Una riunione jugoslava mandata all'aria dai fascisti« (Jugoslovanski shod preprečen od fašistov). V tem poročilu, s katerim je »Piccolo« zopet enkrat razgalil svojo grešno dušo, se govori o nekakem zborovanju poglavarjev istrskih Slovanov, ki so se imeli sestati pod pretilvezo likvidacije bivše »Hrvaške posojilnice«, da razpravljajo o političnih vprašanjih. V ta namen da je prišlo okoli 20 slovanskih odposlan-

cev iz raznih istrskih občin, ki so se eden po eden zbrali v prostorih nekdanje gostilne »Trattoria all'Angelo«, kjer da so otvorili svojo sejo s protifašističnimi govori. Fašisti pa da so za to tajno zborovanje izvedeli, s krikom »A noi« so vdrli v dvorano in se vrgli na zborovalce.

Da je to poročilo od začetka do konca, kar se tiče zborovalcev, popolnoma izmišljeno, kaže že to, da govori »Piccolo« o tajnem jugoslovanskem političnem sestanku, ko gre pač za občni zbor denarnega zavoda, ki nima s politiko nič opraviti in ki po zakonu mora imeti svoje občne zbere, ker bi ga sicer oblastvo samo poklicalo na odgovornost. Druga nesramna laž je trditev, da je šlo za tajno zborovanje, ko je pač bila pulška kvestura obveščena in je celo obljubila, da bo poskrbela za varnost odbornikov. Ravno tako je nesramno zlagana trditev, da so se vršili govori proti Italiji, kajti seja ni še niti bila odprta, ker so prisotni odborniki čakali še na nekatere svoje tovaršice, ki še niso bili prišli, tako da se niso mogli vršiti sploh nikakoli govori.

Tako je častnikarsko poštenje glavnega italijanskega lista v našem mestu. Toda ravno tako nezaljšano je bilo tudi obnašanje pulške kvesture, ki je skozí usta kvestorja kav. Sonnina dala pošteno besedo, da bo poskrbela za to, da bodo odborniki »Posojilnice« lahko mirno in varno storili svojo dolžnost, kajti denarni zavodi so, kakor rečeno, obvezani po zakonu, da morajo držati svoje občne zbere. Kvestura pa svoje besede ni držala, temveč je bila na licu mesta šele tedaj, ko je bilo nasilno dejanje dovršeno. To zadržanje varnostnega oblastva je tem bolj značilno, ker ni bil nihče aretiran, kljub temu da so storilci odkorakali v stroju in pojoč »Giovinezza« pred očmi vseh v svoj sedež v ul. Sergia.

Sramotni napad v Puli je nova krvava stran v zgodovini naše nesrečne Julijske Armenije. Je to nova žalitev vsega našega hrvaškega in slovenskega ljudstva na tem ozemlju, je nova krvava in občutljiva rana na našem narodnem telesu, je to nov dokaz, da se nahaja sredi civilizirane sredozemske Evrope narodna manjšina, ki je popolnoma brezpravna in brez vsake pravne zaščite, izročena na milost in nemilost izkoriščevalcem razpaljenih in poživljenih političnih strasti.

njosti nove zahteve po izdatkih. v inozemstvu pa, kjer finančniki prav dobro poznajo naš položaj, nas samo diskreditira. Pomoč je močnega, potrebna pa so energična sredstva in na noben način se ne sme več narediti korak nazaj. Treba je pred vsem brez ozirov na privatne interese odpraviti ali odgoditi vse izdatke, ki niso absolutno potrebni in neodložljivi, dalje je treba poskrbeti s strogo disciplino, da javni prometni zlasti železniški, poštni in brzojavni, ne bodo več pasivni, pobijati kršitev davčnega zakona, upeljati strogo pravičnost pri razdeljevanju državnih bremen, gledati, da bo notranja in zunanja politika ugodna za delo v državi.

Delo finančne vzpostavitve — je zaključil Gjolitti — bo počasno in dolgotrajno, toda ko bo svet videl, da pomeni vsako leto za Italijo znaten korak naprej, tedaj se bo naš kredit dvignil, naša valuta ne bo več padala ter bo postopno zavzela zopet svoje prvotno mesto.

Zadnje priprave za shod fašistovske stranke — Nad 40.000 četnikov zbranih v Neapolju

NEAPOLJ, 3. Iz vseh delov Italije prihajajo neprestano novi vlaki fašistovskih četnikov. Računa se, da bo do jutri zjutraj zbranih v Neapolju nad 40.000 mož fašistovske milicije, medtem ko se jih je prijavilo nad 70.000, ki pa vsi, kakor se predvideva, ne bodo mogli priti na shod. Shoda se udeležijo tudi odposlanstva fašistovskih sindikatov. Shod se otvori jutri. Po mestu se bo vršil obhod, katerega se udeležijo vsi prisotni fašisti. Na čelu te demonstracije bo korakalo vodstvo stranke, a fašistovske legije bodo pod poveljstvom Dr. Vecchija, Bona in Balba, katerim bodo dodeljeni glavni nadzorniki fašistovskih vojaških zon.

Jugoslavija

Narodna skupščina — Volitev predsednika narodne skupščine — Dr. Edo Lukinič izvoljen s 124 glasovi od 225

BELGRAD, 22. Zaradi dolgotrajnih pogajanj med demokrati in radikali se je včerajšnja za 9. dopolne napovedana otvoritvena seja drugega rednega letnega zasedanja zavlekla kar za celi dve uri. Ob 11. so se sestali v zbornici poslanci. Pred otvoritvijo se je poslanec Risto Odavič predlagal, da se naj izvoli za časovnega predsednika najstarejši poslanec, to je Tomo Orahovac. Predlog je zbornica z odobravanjem sprejela. Začasni predsednik se je zbornici zahvalil za izkazano čast ter odredil, da se določijo štirje časovni tajniki. Po izvolitvi tajnikov je predsednik takoj zaključil in odredil z ozirom na parlamentarno situacijo, da se seja ob 16. popoldne

nadaljuje z edino točko dnevnega reda: Volitev predsednika narodne skupščine.

Za 16. uro določena seja se je zopet močno zavlekla zaradi pogajanj med demokrati in radikali. V parlamentu so z nestrpnostjo pričakovali izida radikalno-demokratskih pogajanj. Okoli 20. se je bliskovito raznesla po parlamentu vest, da je dosežen sporazum med obema vladnimi strankami.

Začasni predsednik je takoj nato sklical plenarno sejo. Pozval je poslance, da zasedejo svoja mesta in odredil volitev predsednika narodne skupščine. Zemeljoradnik Vojislav Lazić je pred pričetkom volitev zahteval besedo. — Predsednik mu je ni dal. Tajnik posl. Simonović je določil izmed poslancev 4 skrutinatorje za pobjiranje in štetje glasovnic. Poslanec Arapić je čital posamna imena poslancev, ki so nato oddajali v zaprtih kuvertah glasovnice v volilno žaro. Med volitvami je vladala v vseh skupinah velika napetost in delna nervoznost. Nestrpnost so pričakovali poslanci izida volitev.

Predsednik je po končanem skrutiniju kratko naznanil izid volitev.

Glasovalo je 225 poslancev. Od teh oddanih glasov je prejel 124 dr. Edo Lukinič, 88 dr. Ivo Ribar, 11 Vojislav Lazić in 2 glasovnici sta bili oddani prazni. Po objavi volilnega rezultata je v središču nastalo navdušeno ploskanje in odobravanje. V opozicijskih vrstah pa so se pojavili klici protesta in ogorčenja.

Novoizvoljeni predsednik dr. Edo Lukinič je tako zasedel predsedniško mesto. Dr. Edo Lukinič je v smislu poslovnika kratko izjavil, da sprejema predsedstvo ter obljubil, da bo vse posle vodil točno v smislu poslovnika in da bo postopal objektivno. Po tej izjavi je predsednik zaključil sejo.

Sestanek Venizelosa z Ninčičem

BELGRAD, 22. Iz Aten se poroča, da se grški zunanji minister v kratkem sestane z jugosl. zunanjim ministrom dr. Ninčičem. V grških krogih pripisujejo sestanku veliko važnost, ker se smatra, da se bo skušalo doseči skupno postopanje na bližnji seji o orientalski konferenci. Sestanek obeh državnikov bo ali v Solunu ali v Skoplju.

Volitev glavnega direktorja delavske zavarovalnice — Soglasno je bil izvoljen Vilim Bukšeg

ZAGREB, 22. Včeraj se je tu vršila volitev generalnega direktorja »Središnjeg ureda za osiguranje radnika«. Delegati delavcev in delodajalcev so soglasno glasovali za g. Vilima Bukšega, bivšega ministra. (Od slovenske strani so bili prisotni člani ravnateljstva, za delodajalce gg. Franchetti in Praprotnik, za nameščence Kajzer in Lovšin).

Na seji je bila dalje v celoti potrjena kolektivna pogodba s slovenskimi zdravniki. Glede velike stavbe palače Otkrajne bolniške blagajne na Miklošičevi cesti v Ljubljani v reduiranem obsegu (za 24 milijonov kron brez opreme) bo predsedništvo skupno s člani ravnateljstva iz Slovenije tekom 10 dni sprejelo končni sklep in je že sedaj nadaljevanje zgradbe v tem obsegu zasigurano.

Čehoslovaška

Jugoslovanski parlamentarci v Pragi

BELGRAD, 22. Jugoslovanski parlamentarci pridejo v Prago v petek 27. t. m. ob devetih dopoldne. Dosedaj je prišla 80 poslancev, med njimi trgovinski, finančni in poljedelski minister. Kakor se govori, pojde tudi Radić v Prago.

Pogajanja za trgovinsko pogodbo med Čehoslovaško in Madžarsko

PRAGA, 22. V Pragi se nadaljujejo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Čehoslovaško in Madžarsko. Podkomisiji za razdelitev arhivov in za državljanstvo imata sedaj svoji zasedanji.

Bolgarska

Bolgarska za sporazum z Jugoslavijo

SOFIJA, 22. Takoj po svojem povratku iz inozemstva je sklical ministrski predsednik Stambolijski ministrski svet, na katerem je poročal o uspehih svojega potovanja v Zenevo in Prago. Govorec o zunanji politiki je poudarjal zlasti potrebo, da se Bolgarska čim najpreje sporazume z Jugoslavijo in s tem pridobi njeno pomoč, da se bo lahko udeležila orientalske konference. Da pokaže svojo resno voljo za zблиžanje z Jugoslavijo, je Stambolijski ukazal najenergичnejše odredbe proti četničkim organizacijam, ki vznemirjajo Makedonijo.

Rusija

Udeležba ruske vlade na konferenci o vzhodnem vprašanju

LONDON, 22. Čičerin je poslal Angliji in Italiji noto, v kateri izraža komisar za zunanje zadeve svoje iznenadenje, da niso vlasti še odgovorile na njegovo noto od preteklega meseca; v omenjeni noti zahteva ruska vlada svojo udeležbo na vzhodni konferenci. Čičerin pravi, da ne more Rusija sprejeti vabila na kakršnibodoli dopolnilno konferenco, na kateri bi se razpravljalo samo vprašanje morskih ožin, ker se po njegovem mnenju, ta zadeva ne more urediti posebej. Nota zaključuje tako-le: »Z ozirom na sklicanje skorajšnje konference, ki mora proučiti ce-

lotno vzhodno vprašanje, obvešča ruska vlada vevlasti, da ne zahteva ona udeležbe omenjene konference na isti podlagi in pod istimi pogoji, kakor druge pogodbene države.

Herriotovo poročilo o Rusiji

PARIZ, 22. Herriot je poročal radikalni in radikalno socialistični skupini o svojem potovanju po Rusiji. Razložil je sedanjí položaj v političnem, gospodarskem, industrijskem in trgovinskem oziru ter poudarjal neuspeh Nemcev, ki so hoteli podvreči Rusijo svojim metodam, in izjavil, da ima najboljšje upanje v gospodarsko in finančno bodočnost Rusije predvsem v priročni sedanjega napora v poljedelstvu. Herriot je zaključil z izjavo, da ni mogoče urediti vzhodnega vprašanja brez udeležbe Rusije, katere ima v ožinah iste interese kakor Francija, ter dostavil, da je iz Moskve poslal ministrskemu predsedniku Poincaréju pismo, v katerem se naglašata stališče.

Anglija

Bodoče smernice angleške politike

LONDON, 22. Listi obširno razpravljajo o bodoči politiki Anglije. »Daily Express« označa glavne politične smernice tako-le: Mir v inozemstvu in mir v državi! Prva zahteva konservativne vlade bodi čimprej zaključek miru med Turčijo in Anglijo. Konservativna vlada naj takoj umakne svoje čete iz Carigrada in z ostalega marmorskega ozemlja.

Lloyd Georgejev govor.

LEEDS, 22. Lloyd George je držal včeraj v neki kinematografski dvorani svoj napovedani govor. Ko je Lloyd George vstopil v dvorano, ga je velika množica navzočega ljudstva burno pozdravljala. Lloyd George je začel svoj govor, izražajoč svoje obžalovanje, da je koalicijska, ki je tekom vojne privedla do zmage in kateri se mora Anglija zahvaliti, da se ji je posrečilo premagati vse težkoče, prenehala, ker ni ena izmed strank dobivala dovolj koristi. Angleško ljudstvo — pravi govornik — bo izbiralo med eno stranko in narodom. Kar se moje osebe tiče, sem jaz za narodom. Lloyd George brani svojo politiko in zatrjuje, da so on in njegovi kolegi ukrenili vse, kar more kabineta narediti, da zmaga v vojni. Nato govori govornik o versailleski pogodbi. Prve določbe te pogodbe — pravi Lloyd George — so ustvarile Društvo narodov v svrhu ureditve sporov brez vojne. Temelji pogodbe društva narodov so bili predloženi od angleške delegacije. Versailleska pogodba je povrnila Alzacijo in Lotaringijo Franciji, neodrešene pokrajine na severu Italiji in je osvobodila mnoge tlačene plemen srednje Evrope in Azije. Močnejše armade srednje Evrope, vzroki vojne, so uničene in obvezna vojaška služba v Angliji je odpravljena; na ta način je izginil največji vir težkoč. Lloyd George vztraja pri naglašanju, da za razorožitev Nemčije in Avstrije plod versailleske pogodbe in predvideva končno, kako bodo sledile razorožitve tudi v drugih državah. Nadaljujoč v branitvi versailleske pogodbe, izjavlja govornik, da stremi ta pogodba tudi po izboljšanju delovnih pogojev potom mednarodnih podjetij in trdi, da tvori pogodba vkljub svojim morebitnim nepopolnostim vendar v celoti velika listina v zgodovini človeštva, ki bo zagotovila velike koristi ne samo Evropi, temveč celokupnemu človeštvu. Dalje govori govornik o napredku, ki ga je dosegla angleška vlada v zadevi vzpostavitve državnega kredita in omenja, da je Anglija edini evropski narod, kateri zamore držati svojo bilanco v ravnovesju. Nato izjavlja Lloyd George, da je bila sklenitev miru z Irsko eno izmed dejstev, ki so največ pripomogle k padcu koalicijske vlade in zatrjuje, da bo sklenitev miru na Vzhodu še bolj povečala ugled Anglije, ki je zamogla zagotoviti svobodo ožin, za katero je padlo mnogo vojakov. Končno omenja bivši ministrski predsednik delo za mir, izvršeno v Washingtonu. Potem se govornik bavi z vprašanjem notranje politike, izjavljajoč svoje obžalovanje nad tem, da trpe radi sedanjega položaja interesi naroda. Lloyd George zaključuje svoj govor, rekoč: »Ob ljubljam angleškemu narodu, da ne bom naredil nič nespametnega, nič nizkega in da ne bom branil nobene stranke, ki bi bila nevredna zaupanja, katero mi je poklonil angleški narod tekom najbolj slavne dobe v zgodovini britanskega carstva.«

Ogrska

Novi predsednik udruženj za Društvo narodov

BUDIMPESTA, 22. Senator Ruffini je podal svojo ostavko kot predsednik udruženj za Društvo narodov. Za predsednika je bil imenovan baron Stelswert, bivši švedski minister; za podpredsednika sta bila izvoljena grof Apponyi in Dazai. Član akademije za japonske vede, Senator Ruffini je bil izvoljen za častnega člana generalnega sveta.

Vzhodno vprašanje

Izpraznjevanje vzhodne Tracije

CARIGRAD, 22. Glavni zavezniki stan objavila naslednje poročilo: Razen nekaterih brezpomembnih incidentov se nadaljuje po vsem ozemlju vzhodne Tracije izpraznjevanje v popolnem redu. Raffet paša je zagotovil zavezniskim generalom, da bo skrbel za to, da se spoštujejo lastnine prebivalcev brez izjeme plemena in veroizpovedanja. Navzočnost zavezniskih misij in čet upliva blagodejno na ljudstvo, katero bo še bolj pomirjeno, ko spozna obveze, ki jih je prevzel Raffet paša. Železnice v Traciji poslujejo zopet normalno.

Turčija boče naprtniti Grčiji svoj dolg

LONDON, 23. Agencija »Reuter« ima vest iz Angore, da nameravajo Turki zahtevati na mirovni konferenci, naj Grčija prevzame vse dolgeve Turčije, in da ne bodo stavili drugih odškodninskih zahtev.

Konferenca se skliče 13. novembra

PARIZ, 22. Med Londonom, Parizom in Rimom se nadaljujejo pogajanja glede organizacije konference za vzhodno vprašanje. Znano je, da se je dosegel skoraj popolnoma sporazum za sklicanje mirovne konference v Lausanne 13. novembra. Na tej konferenci se bo vprašanje morskih ožin baje proučevalo posebej in na konferenco se povabijo priznane ali pa dejanski obstoječe države ob obali Črnega morja (Rusija, Gruzija, Ukrajina, Madžarska), neodvisno od osmih držav, ki bodo razpravljale klavzule bodoče mirovne pogodbe, in sicer Francija, Anglija, Italija, Japonska, Rumunija, Jugoslavija in Turčija.

Določiti se mora še besedilo vabila, katero razpošlje posameznim državam Poincaré, predsednik zadnje vzhodne konference. Otvoritveni seji konference bo najbrže predsedoval švicarski državnik.

Vzpostavitev mednarodnega društva za boj proti brezposelnosti

ZENEVA, 22. Na včerajšnjem sestanku, katerega so se udeležili Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Italija, Jugoslavija, Norveška in druge države, se je soglasno sklenilo, da se vzpostavi mednarodno društvo za boj proti brezposelnosti. Začasni izvršilni komisiji je bila poverjena naloga, da združi razne nacionalne odske in posamezne člane društva po istem sistemu, kakor je bil v veljavi leta 1914, da začne društvo zopet delovati.

Nemščina kot uradni jezik na mednarodni delovni konferenci odklonjena

PARIZ, 22. »Tempsu« poročajo brzotjavno iz Zeneve, da je mednarodna delovna konferenca za ustavne reforme po dolgi razpravi odklonila s 14 glasovi proti 12 Jouhauxov predlog, ki je zahteval rabo nemškega jezika kot tretji uradni jezik na konferenci. Jouhauxovemu predlogu so nasprotovali posebno italijanski, španski, češkoslovaški in japonski delegati, podpirali pa so predlog nemški, angleški jugoslovanski in švedski zastopniki.

Dnevne vesti

In zopet jezik na sodnih. »Era Nuova« je prinesla pred par dnevi dolgi protest koperskega odvjetnika Ponis-a, kateri je prejel od tržaškega prizivnega dvora povabilo na neko razpravo v slovenskem jeziku. Z argumenti g. odvjetnika Ponisa smo se, ni davno od tega, bavili; danes moramo reagirati na opazke, ki jih je dodala »Era Nuova«. Pravi namreč, da bi bil čas, da se naš jezik že enkrat odpravi iz sodnih Julijske Krajine, ker je tudi Jugoslavija odpravila iz svojih sodnih vse neslovanske jezike, in to tista Jugoslavija, ki ima 20% neslovanskega prebivalstva; pri tem je za »Era Nuova« se oteževana okolnost, da narod, katerih jeziki so bili odpravljani iz jugoslovanskih sodnih, nadkrljujejo Jugoslovane v kulturi.

Znane in priznane razloge neposrednosti sodniškega postopanja mi vedno vzdržujemo in nismo nasprotnega mnenja, če ta načela krši katerasibodni država. Eno pa odobrujemo pri ukrepih Jugoslavije, namreč obliko: Zgodilo se je to potom zakona! Pri nas pa bi hoteli imeti zakonodajno moč razni Ponisi, Perišiči, uredniki »Era Nuove« itd. Kar se tiče kulture neslovanskih plemen, pa moramo nekoliko razločevati. Predvsem je malo predzno, če se misli, da so Madžari ali Macedonci bolj kulturni nego Jugoslovani. Prišli bi v poštev edino-le Nemci. Prosimo tovaršice pri »Eri Nuovi«, naj nam povejo, v čem mi Jugoslovani zaostajamo za Nemci ali n. pr. za Italijani. Ali ni naš inteligent ravno tako izobražen kakor tujeorodni, ali ni naš trgovec ravno tako podjeten in soliden, naš kmet ravno tako priden kakor tujeorodni? Kje je evropski, kulturni narod, ki bi se izkazoval z manj analitiki nego naš? Kje so boljše univerze, temeljitejša ustanove, važnejši hrami in ustanove za kulturo in umetnost nego pri našem narodu? Pri katerem narodu v Evropi se dogaja relativno manj zločinov nego pri našem? Naj nam tovaršice pri »Eri Nuovi« ne zamerijo, če si upamo trditi, da oni našega naroda in njegove zgodovine ne poznajo! Naj jim navedemo primer, ki jim bo znan. V tržaškem gledališču Politeama Rossetti je sedaj opera, ki se lahko pokaže pred svetom in katere ni treba, da bi se Italijani sramovali, Italijani pravimo, katerih opera je bila vedno med prvimi. In ravno v istem gledališču Politeama Rossetti je pred petimi leti bila druga opera, katere je navdušila Tržačane do skrajnosti in žela uspeha, kakoršnih Trst še ni videl. Eden ali drugi urednik »Era Nuove«, ki je bil tedaj v Trstu, nam bo gotovo prireditel, da tista opera vedno prenese primero z vsako italijansko opero. In tista opera je bila zagrebška! Kje je torej razlika med našim narodom in drugimi? Res je, nekaj nam manjka. Neke vrste tradicije, nimamo tiste zgodovine, s katero se lahko dičijo Nemci, Italijani, Francozi, Anglezji in severni slovanski narodi. Toda, gospodje, pogledite nekoliko zgodovino jugoslovanskega plemena! Tisoč let in še več je bilo vse jugoslovansko življenje večna dvojna fronta proti Nemcu in proti Turku. Turk nas je pobijal z ognjem in mečem, Nemec pa z umom in mečem. Med tem ko so italijanski Raffaelli, Ariosti, Machiavelli in Gallieci ustvarjali svoja nesmrtna dela, je stal Jugosloven na straži vedno pripravljen pobrati ženo in otroke ter zamenjati motiko z mečem in sekiro. Le vprašajte zgodovino papežev, ki so toliko storili za italijansko umetnost in znanost, kdo je stolaletja ščitil krščanstvo! Le malo katero leto je naš kmet pobral svoje žito, naše vasi in mesta so stokrati gorela, naši otroci so bili iztrgani od materinih prsi ter so v Carigradu zrastle koš jančarij, naše hčere so polne turške hareme, naši najboljši možje so padli sicer junake toda prežgodnje smrti, in sedaj prihajate in nam očitate, da nimamo kulture. Nehvaležnost je to!

DA SE NAŠIM NASPROTNIKOM NAKANA PREKRIZA, DAJTE »SOLSKEMU DRUŠTVU DOSTI DROBIZA!

